

แนวทางการป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพื่อการขอวิทยฐานะ
ของข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย
Guidelines for Preventing Academic Plagiarism in Applications for
Professional Positions among Civil Servants under the Ministry of
Public Health, Thailand

เรืองสิทธิ์ เนตรนวลไย

Ruangsit Netnuanyai

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ศูนย์วิจัยและพัฒนาโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

Policy and Planning Analyst at the Research and Development Center,

Vachira Phuket Hospital

E-mail¹: netnuanyai@gmail.com

Date Received : 18 November 2025

Date Revised : 10 August 2026

Date Accepted : 18 August 2026

Date Published online : 25 September 2026

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์และเสนอแนะกลยุทธ์ในการลดปัญหาการคัดลอกทางวิชาการในการพัฒนาผลงานวิชาการเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของข้าราชการพลเรือนสามัญในกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและการสังเคราะห์ความรู้จากวรรณกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพของผู้เขียนในด้านการพัฒนาและการประเมินผลทางวิชาการ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การคัดลอก ซึ่งรวมถึงการคัดลอกโดยตรง การเรียบเรียงใหม่ที่ไม่ถูกต้อง การอ้างอิงไม่ครบถ้วน หรือการคัดลอกผลงานของตนเอง ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนความซื่อสัตย์ทางวิชาการและความน่าเชื่อถือในวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีแนวทางที่ละเอียดรอบคอบและประสานงานกันเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม แนวทางที่เสนอเน้นย้ำถึงสามมิติที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ (1) การริเริ่มด้านการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการคัดลอกและส่งเสริมการอ้างอิงที่เหมาะสม (2) นโยบายของสถาบันที่กำหนดข้อบังคับ กลไกการบังคับใช้ และมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างชัดเจน และ (3) การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจจับและป้องกันการคัดลอก งานวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของ

¹ ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding author)

การปลูกฝังวัฒนธรรมความซื่อสัตย์ทางวิชาการและการส่งเสริมเทคนิคการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียบเรียงใหม่ที่ต้องการ และการอ้างอิงที่แม่นยำ โครงการริเริ่มแบบบูรณาการเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของงานวิชาการ พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างยั่งยืนในภาคส่วนสาธารณะ

คำสำคัญ : การคัดลอกผลงานทางวิชาการ, ความซื่อสัตย์ทางวิชาการ, หลักปฏิบัติในการอ้างอิง, นโยบายของสถาบัน, ข้าราชการ

Abstract

This study aims to analyze and recommend strategies for mitigating academic plagiarism in the development of scholarly works for professional progression among civil servants within the Ministry of Public Health, Thailand. The research utilizes documentary analysis and knowledge synthesis from pertinent academic literature, alongside the author's professional expertise in academic development and evaluation. The results demonstrate that plagiarism, encompassing direct copying, incorrect paraphrasing, insufficient citation, or self-plagiarism, continues to pose a substantial challenge that compromises academic integrity and professional credibility. A thorough and coordinated approach is necessary to properly address this issue. The proposed guidelines underscore three interconnected dimensions: (1) educational initiatives to raise awareness of plagiarism and encourage appropriate citation practices; (2) institutional policies that delineate explicit regulations, enforcement mechanisms, and ethical standards; and (3) the utilization of technological tools to facilitate plagiarism detection and prevention. The study underscores the significance of cultivating a culture of academic integrity and promoting original writing techniques, such as critical thinking, proper paraphrasing, and precise citing. These integrated initiatives aim to enhance the quality, transparency, and credibility of academic work while fostering sustainable professional development in the public sector.

Keywords: Plagiarism, Academic integrity, Citation practices, Institutional policy, Civil servants

บทนำ

การคัดลอกผลงานยังคงเป็นหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญที่สุดต่อความซื่อสัตย์ทางวิชาการในระดับอุดมศึกษาและระบบความรู้ทางวิชาชีพ บันทวนความน่าเชื่อถือของงานวิชาการ บิดเบือนการประเมินผลทางวิชาการ และลดทอนความเชื่อมั่นในการเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถ ในวรรณกรรม

การคัดลอกผลงานไม่ได้ถูกกล่าวถึงเพียงแค่การคัดลอกข้อความเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาที่กว้างขึ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งข้อมูลที่ไม่เหมาะสม การเรียบเรียงใหม่ที่ไม่ดี การอ้างอิงที่ไม่เพียงพอ และล่าสุดคือการประหลาดใจที่เกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมดิจิทัลและออนไลน์ (Park, 2003; Jiang et al., 2013; Foltýnek et al., 2020) เมื่อการเข้าถึงข้อมูลดิจิทัลขยายตัว ความเสี่ยงในการใช้ในทางที่ผิดก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ทำให้การป้องกันการคัดลอกผลงานกลายเป็นเรื่องของทั้งจริยธรรมและการกำกับดูแลของสถาบันมากกว่าที่จะเป็นเพียงปัญหาของการประหลาดใจของส่วนบุคคล

ผลที่ตามมาของการคัดลอกผลงานนั้นขยายวงกว้างออกไปนอกเหนือจากตัวผู้เขียนแต่ละคน ในระดับสถาบัน การคัดลอกผลงานทางวิชาการบั่นทอนความยุติธรรมของระบบการประเมิน และลดทอนความเชื่อมั่นในมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ ในระดับระบบโดยรวม การคัดลอกผลงานทางวิชาการสามารถกัดกร่อนความชอบธรรมของกระบวนการเลื่อนตำแหน่งและการรับรองคุณวุฒิที่อาศัยผลงานทางวิชาการเป็นหลักฐาน แสดงถึงความสามารถและความสำเร็จ งานวิจัยล่าสุดยังแสดงให้เห็นว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบใหม่ของการทุจริตทางวิชาการ รวมถึงการจ้างเหมาเขียนงานวิจัย การใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีอย่างไม่เหมาะสม และรูปแบบการปกปิดแหล่งที่มาที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องการกลยุทธ์การป้องกันที่ครอบคลุมมากกว่าที่ซอฟต์แวร์ตรวจจับการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพียงอย่างเดียวจะสามารถให้ได้ (Bretag et al., 2019; Foltýnek et al., 2020; Cerdà-Navarro et al., 2022)

ในประเทศไทย ปัญหาการคัดลอกผลงานทางวิชาการได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริบทที่ผลงานทางวิชาการถูกใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ในภาคส่วนสาธารณะ ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การคัดลอกผลงานมิได้ส่งผลกระทบเฉพาะต่อผู้เขียนรายบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของระบบวิชาการและมาตรฐานขององค์ความรู้โดยรวม (เวคิน นพนิตย์, 2555) นอกจากนี้ งานศึกษาของนักวิชาการไทยยังชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมการคัดลอกมักมีความสัมพันธ์กับข้อจำกัดด้านทักษะการเขียนเชิงวิชาการ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการอ้างอิง และแรงกดดันในการผลิตผลงานภายใต้เงื่อนไขของระบบการประเมิน (ทิวณา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุ่ม, 2560) ในบริบทของการใช้ผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ โดยเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงสาธารณสุข การคัดลอกจึงไม่ควรถูกพิจารณาเพียงในมิติของความผิดทางจริยธรรมของบุคคลเท่านั้น แต่ควรถูกวิเคราะห์ในฐานะปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย การกำกับดูแล และระบบสนับสนุนทางวิชาการขององค์กร (จิราภา วิทยากริษฐ์, 2555) กล่าวคือ การขาดแนวทางที่ชัดเจน การสนับสนุนด้านการพัฒนาทักษะ และการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ อาจเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดพฤติกรรมดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ แนวทางการป้องกันการคัดลอกจึงควรดำเนินการอย่างบูรณาการ ทั้งในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมทางวิชาการ การส่งเสริมทักษะการเขียนและการอ้างอิง การกำหนดนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจน รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของนักวิชาการไทยที่เน้นว่าการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยทั้งมาตรการเชิงการศึกษาและเชิงระบบควบคู่กัน เพื่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน (เวคิน นพนิตย์, 2555)

แม้ว่าวรรณกรรมนานาชาติจะศึกษาเรื่องการคัดลอกอย่างกว้างขวาง แต่ส่วนใหญ่เน้นไปที่นักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ความประพฤติมิชอบในห้องเรียน การตรวจจับการคัดลอก หรือกรอบการทำงาน ด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการโดยทั่วไป งานวิจัยที่มีอยู่ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับสาเหตุของการคัดลอก ข้อจำกัดของมาตรการลงโทษ และความจำเป็นในการใช้แนวทางด้านการศึกษาและนโยบาย (Jiang et al., 2013; Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010) อย่างไรก็ตาม ยังมีงานวิจัยจำนวนจำกัดที่นำเสนอโครงสร้างที่เป็นระบบซึ่งออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับการป้องกันการคัดลอกในบริบทของการพัฒนา ความก้าวหน้าในวิชาชีพของบุคลากรภาครัฐในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังมีการอภิปรายไม่เพียงพอ เกี่ยวกับวิธีการประสานมาตรการต่อต้านการคัดลอกในระดับนโยบาย องค์กร และบุคคล ในบริบทที่การเขียนเชิงวิชาการมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการตัดสินใจเรื่องความก้าวหน้าในวิชาชีพ

บทความนี้จึงมุ่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเสนอโครงสร้างแบบบูรณาการเพื่อป้องกันการคัดลอก ในงานวิชาการที่ส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพของข้าราชการภายใต้กระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทย โดยอาศัยการวิเคราะห์เอกสารและการสังเคราะห์วรรณกรรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความนี้ชี้ให้เห็นว่า การป้องกันการคัดลอกที่มีประสิทธิภาพต้องดำเนินการพร้อมกันในระดับที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ ระดับนโยบาย ผ่านกฎระเบียบที่ชัดเจน ระบบการตรวจสอบ และมาตรฐานทางจริยธรรม ระดับสถาบัน ผ่านการกำกับดูแล การฝึกอบรม ขั้นตอนการคัดกรอง และสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่สนับสนุน และระดับบุคคล ผ่านการเขียนอย่างมีความรับผิดชอบ การวิเคราะห์แหล่งข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ การอ้างอิงที่ถูกต้อง และความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องต่อความซื่อสัตย์ทางวิชาการ ด้วยการพัฒนาโครงสร้างสามระดับนี้ บทความนี้ จึงมุ่งหวังที่จะนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทและนำไปใช้ได้จริงมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณภาพ ความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือของงานวิชาการในภาคราชการของไทย

ดังนั้นบทความนี้จึงเป็นการนำเสนอแนวทางการป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพื่อการขอ วิทยฐานะของข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยเน้นการบูรณาการมาตรการทั้ง ในระดับนโยบาย ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคล อันเป็นการเชื่อมโยงมิติด้านกฎระเบียบ เทคโนโลยี และ จริยธรรมทางวิชาการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับมาตรฐานความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของ ผลงานทางวิชาการ ทั้งนี้ บทความมีส่วนช่วยเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ด้านการป้องกันการคัดลอกผลงาน ทางวิชาการในบริบทของระบบราชการไทย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้ อย่างเป็นรูปธรรม

ประเภทของการลอกเลียนผลงานทางวิชาการ

การลอกเลียนผลงานทางวิชาการ (academic plagiarism) เป็นการนำถ้อยคำ แนวคิด ข้อมูล หรือ ผลงานทางปัญญาของผู้อื่นมาใช้โดยมิได้แสดงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม จนอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าผลงาน ดังกล่าวเป็นผลงานหรือความคิดของผู้เขียนเอง การลอกเลียนผลงานมิได้จำกัดเฉพาะการคัดลอกข้อความแบบ คำต่อคำ แต่ยังครอบคลุมการเรียบเรียงข้อความใหม่โดยไม่อ้างอิง การนำผลงานเดิมของตนเองมาใช้ซ้ำโดย

ไม่เปิดเผย ตลอดจนการใช้หรือระบุแหล่งข้อมูลอย่างไม่เหมาะสม (Neville, 2010; Park, 2003; Pecorari, 2013; Roig, 2015) ทั้งนี้ การจำแนกประเภทของการลอกเลียนผลงานอาจแตกต่างกันตามเกณฑ์และบริบทของแต่ละแหล่งวิชาการ และไม่มีระบบจำแนกเพียงระบบเดียวที่ถือเป็นมาตรฐานสากลทั้งหมด (Foltýnek et al., 2020) เพื่อประโยชน์ในการอธิบายและการป้องกันในบริบทของการจัดทำผลงานทางวิชาการ บทความนี้จึงสังเคราะห์ลักษณะที่พบบ่อยออกเป็น 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การลอกเลียนโดยตรง (Direct Plagiarism)

การลอกเลียนโดยตรง (direct plagiarism) หมายถึง การนำข้อความหรือถ้อยคำจากผลงานของผู้อื่นมาใช้แบบคำต่อคำหรือเกือบทั้งหมด โดยไม่ใส่เครื่องหมายัญประกาศในกรณีที่เป็นกรยกข้อความโดยตรง และไม่ระบุแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่าข้อความนั้นเป็นสิ่งที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเอง จึงถือเป็นการละเมิดหลักความซื่อสัตย์ทางวิชาการอย่างชัดเจน (Neville, 2010; Park, 2003; Roig, 2015)

ลักษณะสำคัญของการลอกเลียนประเภทนี้คือการนำประโยค ย่อหน้า หรือส่วนหนึ่งของข้อความต้นฉบับมาใช้โดยไม่มีการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นข้อความของผู้อื่น แม้จะนำมาใช้เพียงบางส่วน หากเป็นข้อความที่คัดมาโดยตรง ผู้เขียนต้องใช้เครื่องหมายัญประกาศหรือรูปแบบการยกข้อความตามหลักวิชาการ และระบุแหล่งอ้างอิงให้ครบถ้วน (Roig, 2015)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนนำข้อความหลายประโยคจากบทความวิจัยของผู้อื่นมาใส่ในผลงานของตนเองแบบคำต่อคำโดยไม่ใส่เครื่องหมายัญประกาศและไม่ระบุแหล่งที่มา แม้จะมีได้นำบทความทั้งหมดมาใช้ ก็ถือเป็นการลอกเลียนโดยตรงและส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของผลงานทางวิชาการ

2. การลอกเลียนผลงานทั้งชิ้น (Complete Plagiarism)

การลอกเลียนผลงานทั้งชิ้น (complete plagiarism) หมายถึง การนำผลงานของผู้อื่นทั้งหมดหรือส่วนสำคัญของผลงานมาแสดงว่าเป็นผลงานของตนเอง โดยผู้ใช้งานไม่ได้มีส่วนสร้างสรรค์สาระสำคัญของงานนั้น การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นการบิดเบือนความเป็นเจ้าของผลงานและถือเป็นการละเมิดความซื่อสัตย์ทางวิชาการในระดับร้ายแรง (Neville, 2010; Park, 2003)

ตัวอย่างเช่น การนำรายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือบทความของบุคคลอื่นมาเปลี่ยนชื่อผู้เขียนแล้วส่งเป็นผลงานของตนเอง หรือการนำผลงานที่บุคคลอื่นจัดทำมาให้มาแสดงว่าเป็นผลงานที่ตนสร้างขึ้นเอง ในกรณีที่มีการว่าจ้างบุคคลอื่นจัดทำผลงานแทน การกระทำนั้นยังมีลักษณะเกี่ยวข้องกับการจ้างทำงานทางวิชาการแทนหรือการทุจริตโดยสัญญาจ้าง (contract cheating) ซึ่งเป็นปัญหาความซื่อสัตย์ทางวิชาการที่มีความสัมพันธ์กับการบิดเบือนความเป็นเจ้าของผลงาน (Bretag et al., 2019)

3. การลอกเลียนโดยการเรียบเรียงใหม่ (Paraphrasing Plagiarism)

การลอกเลียนโดยการเรียบเรียงใหม่ (paraphrasing plagiarism) หมายถึง การนำแนวคิด ข้อค้นพบ หรือเนื้อหาของผู้อื่นมาเขียนใหม่ด้วยถ้อยคำหรือโครงสร้างประโยคของตนเอง แต่ไม่ระบุแหล่งที่มาของแนวคิด หรือข้อมูลนั้น การเปลี่ยนคำศัพท์หรือปรับโครงสร้างประโยคมิได้ทำให้ผู้เขียนเป็นเจ้าของแนวคิดต้นฉบับ และการเรียบเรียงใหม่ที่ถูกต้องยังคงต้องมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูล (Pecorari, 2013; Roig, 2015)

ลักษณะสำคัญของการลอกเลียนประเภทนี้คือ แม้ข้อความใหม่จะไม่เหมือนต้นฉบับแบบคำต่อคำ แต่สาระสำคัญ แนวคิด ลำดับเหตุผล หรือข้อค้นพบยังมาจากผลงานของบุคคลอื่น หากไม่แสดงแหล่งที่มา ผู้อ่านอาจเข้าใจผิดว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นของผู้เขียนเอง (Park, 2003; Roig, 2015)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนอ่านข้อค้นพบจากบทความวิจัยแล้วนำมาเขียนใหม่ด้วยภาษาของตนเอง แต่ไม่อ้างอิงผู้วิจัยหรือบทความต้นฉบับ แม้ถ้อยคำจะแตกต่างจากต้นฉบับ การกระทำดังกล่าวยังถือเป็นการใช้แนวคิดของผู้อื่นโดยไม่ให้การรับรองแหล่งที่มา

4. การลอกเลียนผลงานของตนเอง (Self-Plagiarism)

การลอกเลียนผลงานของตนเอง (self-plagiarism) หมายถึง การนำข้อความ ข้อมูล หรือส่วนสำคัญ จากผลงานของตนที่เคยเผยแพร่หรือใช้มาก่อนกลับมาใช้ในผลงานใหม่ โดยไม่แจ้งหรืออ้างอิงผลงานเดิม อย่างเหมาะสม จนอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าส่วนดังกล่าวเป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยเผยแพร่มาก่อน (Roig, 2015)

การลอกเลียนผลงานของตนเองอาจปรากฏในรูปของการเผยแพร่ผลงานซ้ำ (duplicate or redundant publication) การนำข้อความจากงานเดิมกลับมาใช้โดยไม่เปิดเผย (text recycling) หรือการนำ ข้อมูลชุดเดียวกันไปเสนอเสมือนเป็นผลงานใหม่โดยไม่มีการชี้แจงความสัมพันธ์กับผลงานเดิม ทั้งนี้ การนำ ผลงานเดิมมาใช้บางส่วนมิได้เป็นความผิดโดยอัตโนมัติ หากมีเหตุผลทางวิชาการและมีการเปิดเผยหรืออ้างอิง อย่างเหมาะสมตามข้อกำหนดของวารสารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Roig, 2015)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนนำบทความที่เคยตีพิมพ์แล้วมาปรับชื่อเรื่องและแก้ไขรายละเอียดเพียงเล็กน้อย ก่อนส่งตีพิมพ์ในวารสารอีกแห่ง โดยไม่แจ้งว่ามีผลงานเดิมที่มีเนื้อหาซ้ำกัน กรณีดังกล่าวอาจเข้าข่าย การเผยแพร่ซ้ำและนำไปสู่กระบวนการพิจารณาด้านจริยธรรมการตีพิมพ์ได้

5. การลอกเลียนแบบปะติดปะต่อ (Patchwork Plagiarism)

การลอกเลียนแบบปะติดปะต่อ (patchwork plagiarism) หมายถึง การนำถ้อยคำ วลี ประโยค หรือ แนวคิดจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งมาประกอบเข้าด้วยกัน แล้วปรับเปลี่ยนถ้อยคำบางส่วนหรือเพิ่มข้อความ เชื่อมโยงเพื่อให้ดูเหมือนเป็นงานเขียนใหม่ของผู้เขียนเอง โดยไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเพียงพอ ลักษณะ ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการใช้แหล่งข้อมูลแบบปะติดปะต่อหรือการเขียนแบบ *patchwriting* ซึ่งมักเกิดขึ้น เมื่อผู้เขียนพึ่งพาโครงสร้างและภาษาของต้นฉบับมากเกินไป (Pecorari, 2013)

การเปลี่ยนคำบางคำเป็นคำพ้อง การสลับลำดับข้อความ หรือการนำข้อความจากหลายแหล่งมาเชื่อมต่อกันไม่ได้ทำให้เนื้อหาดังกล่าวกลายเป็นผลงานต้นฉบับของผู้เขียน หากสาระและโครงสร้างยังพึ่งพาผลงานของบุคคลอื่น ผู้เขียนยังจำเป็นต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างชัดเจน (Neville, 2010; Pecorari, 2013)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนนำข้อความจากบทความสามหรือสี่เรื่องมาปรับคำบางส่วน แล้วเชื่อมเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งย่อหน้าโดยไม่มีการระบุว่าเป็นแนวคิดหรือข้อมูลแต่ละส่วนมาจากแหล่งใด แม้ข้อความโดยรวมจะดูแตกต่างจากต้นฉบับแต่ละเรื่อง ก็ยังมีปัญหาด้านการใช้แหล่งข้อมูลและการแสดงความเป็นเจ้าของทางปัญญา

6. การลอกเลียนจากการอ้างอิงไม่ถูกต้อง (Improper Citation)

การลอกเลียนจากการอ้างอิงไม่ถูกต้อง (improper citation) หมายถึง กรณีที่มีการนำข้อความ แนวคิด หรือข้อมูลของผู้อื่นมาใช้ แต่การระบุแหล่งที่มาไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง หรือไม่สัมพันธ์กับข้อมูลที่นำมาใช้ จนผู้อ่านไม่สามารถตรวจสอบที่มาที่แท้จริงของข้อความหรือแนวคิดได้ หลักการเขียนเชิงวิชาการกำหนดว่าทั้งการยกข้อความโดยตรง การสรุป และการเรียบเรียงใหม่จากแหล่งอื่นจำเป็นต้องระบุแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง (Neville, 2010; Roig, 2015)

อย่างไรก็ตาม ควรแยกความแตกต่างระหว่าง “ข้อผิดพลาดในการจัดรูปแบบรายการอ้างอิง” กับ “การลอกเลียนผลงาน” กล่าวคือ ความผิดพลาดทางเทคนิคเล็กน้อยในการจัดรูปแบบ APA มิได้หมายความว่า เป็นการลอกเลียนโดยอัตโนมัติ แต่หากการอ้างอิงที่ผิดหรือไม่ครบถ้วนทำให้ไม่สามารถระบุเจ้าของข้อความ แนวคิด หรือข้อมูลที่แท้จริงได้ ย่อมเป็นปัญหาด้านความซื่อสัตย์ในการใช้แหล่งข้อมูล (Pecorari, 2013; Roig, 2015)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนนำข้อค้นพบจากงานวิจัยของผู้วิจัยรายหนึ่งมาใช้ แต่ระบุอ้างอิงเป็นบทความอื่นเรื่องหนึ่ง หรือมีรายการในบรรณานุกรมแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงกับข้อความและแนวคิดที่นำมาใช้จริงได้ ลักษณะดังกล่าวควรได้รับการตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง

7. การลอกเลียนโดยไม่เจตนา (Unintentional Plagiarism)

การลอกเลียนโดยไม่เจตนา (unintentional plagiarism) หมายถึง การนำข้อความ แนวคิด หรือข้อมูลของผู้อื่นมาใช้โดยไม่มีการอ้างอิงที่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจหลักการใช้แหล่งข้อมูล การจดบันทึกแหล่งข้อมูลไม่เป็นระบบ การเรียบเรียงใหม่ไม่ถูกวิธี หรือการละเลยการตรวจสอบการอ้างอิง มากกว่าจะเกิดจากความตั้งใจแอบอ้างผลงาน (Park, 2003; Pecorari, 2013)

แม้เจตนาจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาระดับความร้ายแรงหรือมาตรการตอบสนองต่อการกระทำ แต่ในด้านการเขียนทางวิชาการ ผู้เขียนยังคงมีหน้าที่ตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อความ แนวคิด และข้อมูลที่นำมาจากแหล่งอื่นได้รับการอ้างอิงอย่างเหมาะสม การขาดเจตนาจึงไม่ทำให้ความจำเป็นในการแก้ไขการอ้างอิงหมดไป (Neville, 2010; Park, 2003)

ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนจดข้อความจากเอกสารต้นฉบับไว้ระหว่างการค้นคว้าแต่ไม่ได้บันทึกชื่อแหล่งข้อมูลไว้ เมื่อเขียนบทความจึงนำข้อความดังกล่าวมาใช้โดยเข้าใจผิดว่าเป็นข้อความที่ตนสรุปขึ้นเอง หรือ ผู้เขียนเรียบเรียงข้อความใหม่แต่ลืมใส่อ้างอิง กรณีดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขก่อนนำผลงานไปเผยแพร่หรือใช้ประกอบการประเมินทางวิชาการ

แนวทางการป้องกันการคัดลอกผลงาน

การหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานวิชาการของคนอื่นเพื่อมาทำเป็นผลงานเพิ่มวิทยฐานะของตนเอง เป็นงานที่ท้าทาย และใช้ความรู้ความสามารถของผู้เขียน ที่จะเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเนื้อหาที่เขียน ผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนที่ควบคุม และเข้มงวด ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และที่สำคัญยังต้องใช้เวลา ประสิทธิภาพและความอดทนในการเขียนผลงานงานวิชาการ เพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และให้เป็นต้นแบบ ตัวอย่างในศาสตร์สาขานั้น ๆ สามารถสื่อออกไปให้ผู้ศึกษาต่อ และผู้ที่สนใจในเรื่องที่เราเขียนนั้น รู้เรื่อง ผู้อ่านเข้าใจและมองเห็นภาพ และคิดตามได้อย่างเป็นฉาก ๆ ดังนั้นผลงานวิจัย งานวิชาการจึงเป็นงานที่ใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ กลั่นกรองออกจากสมองของผู้เขียนที่จะให้เลื่อนวิทยฐานะ และสื่อสารกับผู้อ่าน การหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ จึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีแนวทางการป้องกัน

การป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นกลไกสำคัญในการรักษาความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (academic integrity) และยกระดับความน่าเชื่อถือของผลงานที่ใช้ประกอบการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาชีพ โดยเฉพาะในบริบทของการจัดทำผลงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะ ผู้เขียนจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพียงการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาเรียบเรียงใหม่เท่านั้น ดังนั้น การป้องกันการคัดลอกจึงต้องอาศัยมาตรการเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ นโยบาย เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กร

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดลอก (Educating About Plagiarism)

การให้ความรู้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการป้องกันการคัดลอก เนื่องจากช่วยให้ผู้เขียนเข้าใจอย่างถูกต้องว่าพฤติกรรมใดถือเป็นการคัดลอกผลงานทางวิชาการ และพฤติกรรมใดที่อาจเข้าข่ายการคัดลอกโดยไม่รู้ตัว สถาบันหรือหน่วยงานควรจัดให้มีการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของการคัดลอก เช่น การคัดลอกโดยตรง การเรียบเรียงใหม่โดยไม่อ้างอิง และการคัดลอกผลงานของตนเอง รวมทั้งปลูกฝังแนวคิดด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

2. การส่งเสริมแนวทางการอ้างอิงที่เหมาะสม (Promoting Proper Citation Practices)

การอ้างอิงที่ถูกต้องเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเขียนเชิงวิชาการที่มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อแหล่งที่มาของข้อมูลและให้เครดิตแก่เจ้าของผลงานต้นฉบับ หน่วยงานควรจัดทำแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบการอ้างอิง เช่น APA, MLA หรือ Chicago พร้อมทั้งสนับสนุนเครื่องมือช่วยจัดการบรรณานุกรม เช่น Zotero หรือ EndNote เพื่อให้ผู้เขียนสามารถจัดการข้อมูลอ้างอิงได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ การส่งเสริมทักษะด้านนี้จะช่วยลดการคัดลอกที่เกิดจากความไม่รู้และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลงาน

3. การนำนโยบายของสถาบันไปปฏิบัติ (Implementing Institutional Policies)

การมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกำกับพฤติกรรมของผู้เขียน นโยบายดังกล่าวควรระบุความหมายของการคัดลอก ประเภทของการกระทำที่เข้าข่ายความผิด ขั้นตอนการตรวจสอบ และบทลงโทษอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ควรมีการสื่อสารนโยบายอย่างทั่วถึงผ่านคู่มือ การอบรม และการให้คำปรึกษา เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจและปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง การบังคับใช้นโยบายอย่างต่อเนื่องจะช่วยสร้างมาตรฐานเดียวกันและลดความคลุมเครือในการตีความ

4. การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี (Leveraging Technology)

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบและป้องกันการคัดลอกเป็นเครื่องมือสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะโปรแกรมตรวจสอบความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ซึ่งช่วยให้สามารถตรวจจับความคล้ายคลึงระหว่างผลงานกับแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ได้ อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีควรถูกใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนมากกว่าการใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินเพียงอย่างเดียว เนื่องจากยังต้องอาศัยการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์บริบทของเนื้อหา การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและโปร่งใสจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการคัดลอก

5. การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์สุจริต (Fostering a Culture of Integrity)

การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ทางวิชาการเป็นแนวทางที่สำคัญในระยะยาว เพราะช่วยลดแรงจูงใจในการคัดลอก บุคลากรในองค์กรควรได้รับการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์และการอ้างอิงอย่างถูกต้อง ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

6. การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

การป้องกันการคัดลอกควรมีระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มาตรการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงได้ตามสถานการณ์ หน่วยงานอาจจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลงาน

ระบบรับข้อร้องเรียน หรือกระบวนการประเมินคุณภาพผลงานอย่างสม่ำเสมอ การติดตามผลอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และสามารถพัฒนาแนวทางป้องกันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7. ที่มาของแนวทางและการประยุกต์ใช้ (Source and Practical Application of the Framework)

แนวทางการป้องกันการคัดลอกที่นำเสนอในบทความนี้ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ร่วมกับการประยุกต์ใช้ประสบการณ์ของผู้เขียนในด้านการพัฒนาวิชาการและการประเมินผลงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กระบวนการดังกล่าวสะท้อนการบูรณาการองค์ความรู้เชิงทฤษฎี และเชิงปฏิบัติ (theoretical and practical integration) เพื่อให้ได้แนวทางที่มีทั้งความน่าเชื่อถือทางวิชาการและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของระบบราชการไทย

แนวทางการป้องกันการลอกเลียนผลงานทางวิชาการที่นำเสนอในบทความนี้ พัฒนาศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร (documentary analysis) และการสังเคราะห์องค์ความรู้จากวรรณกรรม งานวิจัย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ทางวิชาการ (academic integrity) รูปแบบของการลอกเลียนผลงาน (academic plagiarism) ปัจจัยเสี่ยง ตลอดจนมาตรการป้องกันในระดับบุคคลและระดับสถาบัน (Carroll, 2007; Comas-Forgas & Sureda-Negre, 2010; Foltýnek et al., 2020; Jiang et al., 2013; Park, 2003) นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้นำผลการสังเคราะห์ดังกล่าวมาประยุกต์ร่วมกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาวิชาการ การประเมินผลงาน และการพิจารณาผลงานเพื่อความก้าวหน้าในสายงานของบุคลากรสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับบริบทของระบบราชการไทย โดยคำนึงถึงทั้งหลักการด้านจริยธรรมทางวิชาการ มาตรฐานการอ้างอิง และการกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ (จิราภา วิทยากรักษ์, 2555; ทิวนภา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุ่ม, 2560; เวคิน นพินิตย์, 2555; Pecorari, 2013; Roig, 2015)

แนวทางการเขียนเพื่อป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ

การเขียนด้วยความซื่อสัตย์ต้องอาศัยเทคนิคที่รับประกันความคิดสร้างสรรค์ของงานและระบุแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม เทคนิคเหล่านี้เน้นที่การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิพากษ์ ความเข้าใจในวิธีการอ้างอิง และการสร้างนิสัยที่ส่งเสริมการศึกษาทางจริยธรรม แนวทางเพื่อป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1. การให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ด้านจริยธรรมทางวิชาการ มุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมาย รูปแบบ และผลกระทบของการลอกเลียนผลงานทางวิชาการ รวมถึงการส่งเสริมความเข้าใจในหลักการอ้างอิงที่ถูกต้อง เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการให้แก่บุคลากร การทำความเข้าใจและการอธิบายความ (Understanding and Paraphrasing) เทคนิคการเขียนที่สำคัญอย่างหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยง

การคัดลอกคือความสามารถในการอธิบายความอย่างถูกต้อง การอธิบายความเกี่ยวข้องกับการเรียบเรียงความคิดของผู้อื่นด้วยคำพูดของตนเองโดยคงความหมายเดิมและอ้างอิงแหล่งที่มา การอธิบายความที่ไม่เหมาะสมซึ่งยังคงโครงสร้างหรือการใช้สำนวนเดิมไว้ ถือเป็นรูปแบบทั่วไปของการคัดลอกโดยไม่ได้ตั้งใจ (Neville, 2010) ผู้เขียนควรเน้นที่การอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาต้นฉบับอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนที่จะพยายามเขียนใหม่ในลักษณะที่ไม่ซ้ำใคร การปฏิบัตินี้ไม่เพียงแต่ป้องกันการคัดลอกเท่านั้น แต่ยังช่วยปรับปรุงความเข้าใจของผู้เขียนในหัวข้อนั้น ๆ อีกด้วย

2. การส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานทางวิชาการเน้นการปลูกฝังค่านิยมด้านความซื่อสัตย์สุจริต

การเคารพผลงานของผู้อื่น และการยึดมั่นในมาตรฐานทางวิชาการ ผ่านกิจกรรมส่งเสริม เช่น การอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างต้นแบบที่ดีในองค์กร การใช้คำพูดอ้างอิงอย่างมีประสิทธิภาพ (Using Quotations Effectively) คำพูดอ้างอิงโดยตรงเป็นอีกวิธีหนึ่งในการนำแนวคิดภายนอกมาใช้โดยหลีกเลี่ยงการคัดลอก ควรใช้คำพูดอ้างอิงอย่างประหยัดและเฉพาะเมื่อถ้อยคำดั้งเดิมมีความสำคัญต่อการโต้แย้งหรือมีผลกระทบเป็นพิเศษ (Pecorari, 2013) ผู้เขียนต้องแน่ใจว่าข้อความที่อ้างอิงนั้นอยู่ในเครื่องหมายคำพูดและมาพร้อมกับการอ้างอิงที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาคำพูดอ้างอิงมากเกินไปอาจลดความคิดริเริ่มของงานได้ ดังนั้น แนวทางที่สมดุลซึ่งผสมผสานคำพูดอ้างอิงกับเนื้อหาที่สรุปความแล้วจึงมีความจำเป็น

3. การพัฒนาระบบและเครื่องมือในการตรวจสอบ มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผลงาน

เช่น โปรแกรมตรวจสอบการลอกเลียน รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูลผลงานวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดกรองและป้องกันปัญหา การรักษาแนวทางการอ้างอิงที่เหมาะสม (Maintaining Proper Citation Practices) การอ้างอิงที่ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานในการป้องกันการคัดลอก ผู้เขียนต้องทำความเข้าใจกับรูปแบบการอ้างอิงที่จำเป็นสำหรับสาขาวิชาของตน เช่น APA, MLA หรือ Chicago และปฏิบัติตามกฎสำหรับการอ้างอิงในเนื้อหาและรายการอ้างอิง การอ้างอิงที่ถูกต้องช่วยให้แน่ใจว่าแหล่งที่มาได้รับการให้เครดิตสำหรับการมีส่วนร่วมของพวกเขา และช่วยให้ผู้อ่านสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ (Neville, 2010) เครื่องมือจัดการการอ้างอิง เช่น Zotero หรือ Mendeley สามารถลดความซับซ้อนของกระบวนการนี้ได้โดยจัดระเบียบการอ้างอิงและสร้างการอ้างอิงโดยอัตโนมัติ

4. การกำหนดนโยบายและมาตรการในระดับองค์กร ครอบคลุมการจัดทำแนวปฏิบัติ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการลอกเลียนผลงานทางวิชาการ รวมถึงการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนเพื่อสร้างมาตรฐานและความเป็นธรรมในการกำกับดูแล

การร่างโครงสร้างและการวางแผนก่อนการเขียน (Outlining and Planning Before Writing) การร่างโครงสร้างและการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นเทคนิคที่สำคัญในการสร้างผลงานที่เป็นต้นฉบับ การจัดระเบียบความคิดและข้อโต้แย้งก่อนการเขียนจะช่วยให้คุณหลีกเลี่ยงการคัดลอกโดยตรงจากแหล่งที่มา การร่างโครงสร้างช่วยให้คุณเขียนสามารถบูรณาการ ผลการศึกษาเข้ากับการวิเคราะห์ของตนเองได้แทนที่จะทำซ้ำผลงานที่มีอยู่ (Carroll, 2007) การพัฒนามุมมองและข้อโต้แย้งของตนเองช่วยให้คุณมั่นใจได้ว่าผลงานชิ้นสุดท้ายจะสะท้อนถึงความคิดอิสระที่ยึดตามการวิจัย

5. การกำกับ ติดตาม และประเมินผล เน้นการจัดให้มีกลไกในการตรวจสอบและติดตาม เช่น คณะกรรมการพิจารณาผลงาน ระบบร้องเรียน และการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ และพัฒนาเสียงส่วนบุคคล (Developing a Personal Voice)

กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพที่สุดอย่างหนึ่งในการป้องกันการคัดลอกผลงานคือการสร้างเสียงในการเขียนที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้เขียนควรพยายามนำเสนอข้อมูลเชิงลึกและการตีความของตนเองแทนที่จะพึ่งพาเฉพาะวรรณกรรมที่มีอยู่เท่านั้น แนวทางนี้ส่งเสริมความคิดริเริ่มและลดการพึ่งพาแหล่งข้อมูลภายนอก (Ellery, 2008) การมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณกับเนื้อหาต้นฉบับและเชื่อมโยงกับความเข้าใจส่วนบุคคลหรือการโต้แย้งแสดงถึงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาของผลงาน

6. การนำไปใช้ประโยชน์และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร มุ่งส่งเสริมการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับจริยธรรมทางวิชาการ โดยการยกย่องพฤติกรรมที่เหมาะสมและการสร้างบรรยากาศแห่งความโปร่งใส การตรวจสอบและแก้ไขเพื่อความเป็นต้นฉบับ (Reviewing and Editing for Originality) การตรวจสอบและแก้ไขเป็นขั้นตอนสำคัญในการรับรองว่างานเขียนชิ้นหนึ่งไม่มีการคัดลอก ผู้เขียนควรใช้ซอฟต์แวร์ป้องกันการคัดลอกเพื่อตรวจสอบการทับซ้อนโดยไม่ได้ตั้งใจกับงานที่มีอยู่ (Isenburg, 2019) การแก้ไขฉบับร่างช่วยให้ปรับปรุงเนื้อหาที่สรุปมา ตรวจสอบการอ้างอิง และให้แน่ใจว่ามีรูปแบบการเขียนที่สม่ำเสมอและเป็นต้นฉบับ การตรวจสอบเป็นประจำยังช่วยรักษาความสมบูรณ์ของกระบวนการเขียนอีกด้วย

บทสรุป

บทความนี้มุ่งให้หลักเกณฑ์ในการลดปัญหาการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเลื่อนตำแหน่งในบุคลากรภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลยุทธ์นี้ส่งเสริมให้การประเมินผลงานทางวิชาการเป็นเกณฑ์ในการประเมินความก้าวหน้าในวิชาชีพ การวิเคราะห์เอกสารและการสังเคราะห์ความรู้ชี้ให้เห็นว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการไม่ใช่เพียงปัญหาด้านพฤติกรรมเท่านั้น แต่ยังเกิดจากสาเหตุเชิงระบบ รวมถึงความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการอ้างอิง ความกดดันในการผลิตผลงานทางวิชาการ และกลไกการกำกับดูแลที่ไม่เพียงพอ

บทความนี้ระบุว่า การป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการจำเป็นต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ในหลายระดับ เช่น ในระดับนโยบาย จำเป็นต้องมีมาตรฐานและแนวทางที่ชัดเจน ในระดับองค์กร เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ การกำกับดูแล และการใช้เครื่องมือสนับสนุนอย่างรอบคอบ และในระดับบุคคล จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการควบคู่ไปกับความมุ่งมั่นในจริยธรรมทางวิชาการ วิธีนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการสร้างระบบที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการ แทนที่จะพึ่งพาการตรวจสอบหรือการลงโทษเพียงอย่างเดียว

บทความนี้มีข้อจำกัดด้านระเบียบวิธีวิจัย เนื่องจากอาศัยการวิเคราะห์เอกสารและการสังเคราะห์ความรู้โดยปราศจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสุ่มตัวอย่างโดยตรง ดังนั้น หลักการที่เสนอแนะจึงเป็นกรอบทฤษฎีที่ต้องได้รับการทดสอบและปรับปรุงเพิ่มเติมภายในสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เฉพาะเจาะจง การศึกษานี้มุ่งเน้นไปที่ระบบราชการของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการนำไปใช้กับองค์กรหรือสถานการณ์ที่มีโครงสร้างและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

หน่วยงานควรปรับแนวทางที่แนะนำให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยเน้นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และทักษะในหมู่บุคลากร ตลอดจนการสร้างกลไกการกำกับดูแลที่โปร่งใสและเป็นธรรม การศึกษาในอนาคตควรทำการวิจัยเชิงประจักษ์ควบคู่ไปด้วย โดยใช้แบบสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ นำร่องภายในองค์กร เพื่อประเมินประสิทธิภาพของมาตรการต่าง ๆ และกำหนดรูปแบบการป้องกันการคัดลอกที่เหมาะสมและยั่งยืนยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว การต่อต้านการคัดลอกทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้า ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาวงการศึกษามหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความโปร่งใสในทุกระดับ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพทางวิชาการและความน่าเชื่อถือของระบบการประเมินในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- จิราภา วิทยาภิรักษ์. (2555). บทความปริทัศน์ การลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism). *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 11(3), 1–4. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/JIE/issue/view/17526/4348>
- ทิวณา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุด. (2560). กลวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดลอกงานเขียนทางวิชาการ: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 14(2), 47–60. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhnu/article/view/115805>
- เวคิน นพนิตย์. (2555). การทำผิดจริยธรรมในการเขียน และตีพิมพ์ผลงานวิชาการ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 7(2), 97–104. <https://doi.org/10.14456/jyru.2012.9>
- Bretag, T., Harper, R., Burton, M., Ellis, C., Newton, P., van Haeringen, K., Saddiqui, S., & Rozenberg, P. (2019). Contract cheating and assessment design: Exploring the relationship. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44(5), 676–691. <https://doi.org/10.1080/02602938.2018.1527892>
- Carroll, J. (2007). *A handbook for deterring plagiarism in higher education* (2nd ed.). Oxford Centre for Staff and Learning Development.

- Cerdà-Navarro, A., Touza, C., Morey-López, M., & Curiel, E. (2022). Academic integrity policies against assessment fraud in postgraduate studies: An analysis of the situation in Spanish universities. *Heliyon*, 8(3), Article e09170.
<https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09170>
- Comas-Forgas, R., & Sureda-Negre, J. (2010). Academic plagiarism: Explanatory factors from students' perspective. *Journal of Academic Ethics*, 8(3), 217–232.
<https://doi.org/10.1007/s10805-010-9121-0>
- Ellery, K. (2008). Undergraduate plagiarism: A pedagogical perspective. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(5), 507–516.
<https://doi.org/10.1080/02602930701698918>
- Foltýnek, T., Meuschke, N., & Gipp, B. (2020). Academic plagiarism detection: A systematic literature review. *ACM Computing Surveys*, 52(6), 1–42. <https://doi.org/10.1145/3345317>
- Isenberg, M. (2019). Plagiarism detection software and its appropriate use. *Nurse Author & Editor*, 29(2). <https://doi.org/10.1111/j.1750-4910.2019.tb00034.x>
- Jiang, H., Emmerton, L., & McKaige, L. (2013). Academic integrity and plagiarism: A review of the influences and risk situations for health students. *Higher Education Research & Development*, 32(3), 369–380. <https://doi.org/10.1080/07294360.2012.687362>
- Neville, C. (2010). *The complete guide to referencing and avoiding plagiarism* (2nd ed.). Open University Press.
- Park, C. (2003). In other (people's) words: Plagiarism by university students—Literature and lessons. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 28(5), 471–488.
<https://doi.org/10.1080/02602930301677>
- Pecorari, D. (2013). *Teaching to avoid plagiarism: How to promote good source use*. Open University Press.
- Roig, M. (2015). *Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing*. Office of Research Integrity. <https://ori.hhs.gov/avoiding-plagiarism-self-plagiarism-and-other-questionable-writing-practices-guide-ethical-writing>